

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[CollectionBoite_023 | Notes de la fin de sa vie pour ses derniers livres.](#)[CollectionBoite_023-26-chem | Démosthène et \[... ?\]](#)
[Item\[Declamatio amatoria - suite\]](#)

[Declamatio amatoria - suite]

Auteur : Foucault, Michel

Présentation de la fiche

Coteb023_f0970

SourceBoite_023-26-chem | Démosthène et [... ?]

LangueFrançais

TypeFicheLecture

RelationNumérisation d'un manuscrit original consultable à la BnF, département des Manuscrits, cote NAF 28730

Références éditoriales

Éditeuréquipe FFL (projet ANR *Fiches de lecture de Michel Foucault*) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).

Droits

- Image : Avec l'autorisation des ayants droit de Michel Foucault. Tous droits réservés pour la réutilisation des images.
- Notice : équipe FFL ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).
Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [équipe FFL](#) Notice créée le 19/03/2021 Dernière modification le 23/04/2021

10 τέρους καιρούς παραδίδωσιν, συντόμως δ' εἰπεῖν οὐδὲ
 νῦν οὐδὲν κωλύσει περὶ αὐτῆς. Ἐν οὖν πρῶτον ἐκείν
 σε δεῖ καταμαθεῖν ἀκριβῶς, ὅτι πᾶσα μὲν παιδεία δι'
 ἐπιστήμης καὶ μελέτης τινὸς συνέστηκεν, ἥ δὲ φιλοσο-
 15 φία καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων. ὅσω γὰρ ἀκριβεστέρους
 ἔχει τοὺς ἐφεστώτας, τοσούτω κάλλιον αὐτὴν συγκεῖ-
 σθαι προσήκει. (41) Καίτοι τί ποτ' ἂν βουλευθῆμεν,
 τῆς μὲν διανοίας ἐπὶ τοῦ λέγειν καὶ βουλευέσθαι τε-
 20 ταγμένης, τῆς δὲ φιλοσοφίας ἑκατέρου τούτων ἐμπει-
 ρίαν παραδιδούσης, μὴ ταύτην κατασχεῖν τὴν πρα-
 γματείαν δι' ἧς ἀμφοτέρων τούτων ἐγκρατῶς ἔξομεν;
 τότε γὰρ εἰκὸς καὶ τὸν βίον ἡμῶν μεγίστην ἐπίδοσιν
 λαβεῖν, ὅταν τῶν κρατίστων ὀρεγόμενοι τὰ μὲν διδασκὰ
 25 τέχνην τὰ δὲ λαιτὰ γυμνασίαν καὶ συνθηεῖα κατασχεῖν
 δυνήθωμεν. (42) Οὐ γὰρ δήπου τοῦτο γ' ἔστιν εἰπεῖν,
 ὥς οὐδὲν πρὸς τὸ φρονεῖν εὖ παρὰ τὴν ἐπιστήμην δια-
 φέρομεν ἄλλῃων. ὅπως μὲν γὰρ ἅπαντα φύσις βελτίων
 γίγνεται παιδείαν προσλαβοῦσα τὴν προσήκουσαν, πολὺ
 1414 δὲ μάλιστα ὅσας ἐξ ἀρχῆς εὐφρέστερον τῶν ἄλλων
 ἔχειν ὑπῆρξε. τοῖς μὲν γὰρ αὐτῶν μόνον βελτίοσι γί-
 γνεσθαι, τοῖς δὲ καὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει διενεγκεῖν.
 (43) Εὖ δ' ἴσθι τὴν μὲν ἐκ τῶν πράξεων ἐμπειρίαν
 5 γιγνομένην σφαλερὰν οὖσαν καὶ πρὸς τὸν λαιπὸν βίον
 ἀχρήστως ἔχουσαν, τὴν δ' ἐκ τοῦ φιλοσοφεῖν παιδείαν
 πρὸς ἅπαντα ταῦτ' εὐκαίρως συγκεκραμένην. Καίτοι
 τινὲς ἦδη καὶ δι' εὐτυχίαν πραγμάτων γυμνασθέντες
 10 ἐθαυμάσθησαν. σοὶ δὲ προσήκει τούτων μὲν καταφρο-
 νεῖν σαυτοῦ δ' ἐπιμέλειαν ἔχειν. οὐ γὰρ αὐτοσχιδιάζειν
 ἄλλ' ἐπίστασθαι σε δεῖ περὶ τῶν μεγίστων, οὐδ' ἐπὶ
 τῶν καιρῶν μελετᾶν, ἀλλ' ἀγωνίζεσθαι καλῶς ἐπίστα-
 15 σθαι. (44) Νόμιζε δὲ πᾶσαν μὲν τὴν φιλοσοφίαν με-
 γάλα τοὺς χρωμένους ὠφελεῖν, πολὺ δὲ μάλιστα τὴν
 περὶ τὰς πράξεις καὶ τοὺς πολιτικὸς λόγους ἐπιστή-
 μην. τῆς γὰρ γεωμετρίας καὶ τῆς ἄλλης τῆς τοιαύτης
 παιδείας ἀπείρους μὲν ἔχειν αἰσχρόν, ἄκρον δ' ἀγωνι-
 20 στὴν γενέσθαι ταπεινότερον τῆς σῆς ἀξίας, ἐν ἐκείνῃ
 δὲ τὸ μὲν διενεγκεῖν ζηλωτῶν, τὸ δ' ἄμοιρον γενέσθαι
 παντελῶς καταγέλαστον. (45) Γνοίης δ' ἂν ἐξ ἄλλων
 τε πολλῶν καὶ παραθεωρήσας τοὺς πρὸ σαυτοῦ γεγε-
 νημένους ἐνδόξους ἄνδρας. Τοῦτο μὲν Περικλέα τὸν
 25 πάντων ἀκούσθη πλησιάσαντ' Ἀναξαγόρᾳ τῷ Κλαζομε-
 νίῳ καὶ μαθητὴν ἐκείνου γενόμενον ταύτης τῆς δυνά-
 μεως μετασχόντα. τοῦτο δ' Ἀλκιβιάδην εὐρήσεις φύ-
 σει μὲν πρὸς ἀρετὴν πολλῷ χεῖρον διακείμενον, καὶ τὰ
 1415 μὲν ὑπερηφάνως τὰ δὲ ταπεινῶς τὰ δ' ὑπεράχρως ζῆν
 προσηρημένον, ἀπὸ δὲ τῆς Σωκράτους ὁμιλίας πολλὰ μὲν
 ἐπανορθωθέντα τοῦ βίου, τὰ δὲ λοιπὰ τῷ μεγέθει τῶν
 5 ἄλλων ἔργων ἐπικρυφόμενον. (46) Εἰ δὲ δεῖ μὴ πα-
 λαῖά λέγοντας διατρίβειν, ἔχοντας ὑπογυιοτέροις παρα-
 δείγμασι χρῆσθαι, τοῦτο μὲν Τιμόθεον οὐκ ἐξ ὧν
 νεώτερος ὢν ἐπετίθει, ἀλλ' ἐξ ὧν Ἰσοκράτης συν-
 10 διατρίβας ἔπραξε, μεγίστης δόξης καὶ πλείστων τιμῶν
 εὐρήσεις ἀξιωθέντα. τοῦτο δ' Ἀρχύταν τὴν Ταραντίνων

breviter eam attingere nec nunc quidquam prohibebit.
 Illud igitur in primis est diligenter animadvertendum: quum
 omnem disciplinam et scientia et exercitatione quadam
 contineri, tum philosophiam magis etiam ceteris. nam
 quanto diligentiores magistros habet, tanto pulchrius esse
 constitutam par est. (41) Atqui quum in dicendo et deli-
 berando mentis versetur officium, philosophia autem huius
 utrisque rei peritiam tradat; cur eum laborem, qui nos ho-
 rum utriusque compotes facit, persequi nolumus? tum
 enim consentaneum est etiam vitæ nostræ maxima fore
 incrementa, quum et quæ doceri possunt, artis admini-
 culo, et cetera exercitatione et usu obtinuerimus. (42)
 Neque enim hoc dici profecto potest, nihil esse in scientia
 momenti ad hoc, ut aliis præstemus sapientia. nam quum
 omne ingenium, si apta institutio accedat, fit melius, tum
 vero ea multo maxime, quæ a primo statim ortu dexte-
 riora ceteris exstiterunt. illi enim sese duntaxat supe-
 rant, hi etiam aliis antecellunt. (43) Scito autem agendo par-
 tam peritiam esse imbecillam et ad reliquam vitam inuti-
 lem, philosophiæ autem institutionem ad omnia hæc oppor-
 tune contemperatam. Etsi autem quidam etiam propter for-
 tunæ favorem in admiratione fuerunt; te tamen decet hos
 contemnere et tui ipsius curam gerere. neque enim maximæ
 res temere tibi aggrediendæ, sed scienter suscipiendæ sunt,
 nec in ipso demum gerendarum rerum articulo meditari,
 sed præclare certandi peritum esse. (44) Existimabis autem
 quum omnem philosophiam, si quis utatur, prodesse mul-
 tum, tum vero inprimis eam doctrinam, quæ quid in re-
 publica et agendum et dicendum sit. nam geometriæ ac
 similibus artium esse rudem turpe id quidem est, sed
 summum earum fieri artificem infra excellentiæ tuæ digni-
 tatem, at in illa excellere facultate, præclarum, non esse
 institutum, prorsus est deridendum. (45) Quod et ex
 multis aliis rebus intelligitur, et ex eo, si illustres ante
 tuam ætatem viros species et conferas. Nam et Periclem,
 cujus sapientia temporibus illis præ omnibus celebrata est,
 familiarem fuisse Anaxagoræ Clazomenio atque illo doctore
 vim eam consecutum esse audies. et Alcibiadem ingenio
 quidem ad virtutem multo deteriore, qui partim superbe,
 partim abjecte, partim immodice vivere instituerat, reperies
 propter Socratis institutionem multa in sua vita correxisse,
 cetera magnitudine rerum gestarum occultasse. (46) Sin
 veteribus commemorandis immorandum non est, quum re-
 centiora exempla in promptu sint; tum Timotheum non iis
 rebus, quibus adolescens studuit, sed propter ea quæ post
 institutionem Isocratis gessit, et summam gloriam et am-
 plissimos honores merito esse consecutum deprehendes.
 tum Archytam, qui Tarentinam rempublicam adeo præclare

